ג) ואחר כך מביא חבל המצרי. בירושלמי מפרש חבל המצרי וכפיפה המצרית באין משירי הלשכה כחומת העיר ומגדליה ולא ידענא מי סודר שנחנק בו וסייף שנהרג בו דאמרינן פרק גנמר הדין (סנהדרין דף מג.) דבאין משל גבור מי פירושו גמי משירי הלשכה כי הכא:

תנינא ואחר כך מביא חבל המצרי. ולא ידענא מאי פשיטו מהכא טפי מהא דקתני היא חגרה לו בצלצול דמשמע דחבל מצרי בעינן ממש ועל כרחך לכתחילה למלוה בעינן חבל ולא דוקא לעכב דהיכא כתיב חבל המצרי או שוש קשירה בתורה ולמה היה לו לעכב מיהו המדקדק בפירוש רש"י לא קשיא מידי דעיקר הבאתו קמבעיא ליה מי משוש מדה במדה דוקא חבל או משוש שמיטת בגדים הואיל ולריך לקשור בצלצול לקשור חבל כדי ליפרע ממנה מיהו היכא דליכא חבל המצרי ואיכא בצלצול לא מהדרנא יותר מדאי בתר חבל: **מיום** שחרב בהמ"ק וכו'. וה"ה דבזמן הבית נהגו דין ד' מיתות מי שנתחייב בהן בלא עדים והתראה שלא (ג) לדונו בסנהדרין כדאמר בפ' אחד דיני ממונות (דף לז:) מעשה ברבי שמעון בן שטח שהיה בזמן הבית דתניא אמר רבי שמעון בן שטח ארבה בנחמה אם לא ראיתי וכו' עד שהשיבו נחש ומקשינן והאי בר נחש הוא והתני רבי חייא וכו' אלא האי דנקט מיוס שחרב בית המקדש מלתא דפסיקא נקט דבטלו ארבע מיתות לגמרי: **מי** שנתחייב סקילה. מקשי' מפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פג:) דרבי אלעזר ברבי שמעון הוה תפיס גבי יומא חד פגע בההוא כופס אמר להו תפסוהו ותפסוהו ג) (זקפוהו) וזקפוהו וקא בכי אמר לו רבי אל ירע לך שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביום"כ וזה שנתלה נחנק ואמאי לא פריך והאי בר הכי הוא בר סקילה הוא אבל לפרש"י לא קשיא מידי דפירש התם משום הכי נתלה משום דכל הנסקלין נתלין ויש לומר דלא דוקא נקט נופל מן הגג או מיה דורסתו אלא מעין מיתה שנתחייב בה יהרג ויש מפרשים דבנו בעל תחילה דהויא לה בעולה דמיתתו הויא בחנק אבל קשיא לרבי מהא דאמר בפרק אלו הן הגולין (מכות י:) דרש ריש לקיש והאלהים אנה לידו זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם וזה שהרג בשוגג עולה ונופל והורגו והא לאו בר סקילה הוא ותירץ אע"ג דלאו בר סקילה מיהו מדה במדה היא דזורק על חבירו דרך יריה הוא כדכתיב (במדבר לה) ויפל עליו וימות ואלו מתיס דרך יריה ואם הרגו בסייף הקדוש ב"ה נפרע מהם בעניין אחר:

מעיין

ד) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא [2]**ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה לימא דרב נחמן תנאי היא לא דכולי עלמא אית להו דרב נחמן והכא בהא קמיפלגי מר סבר בזיוניה עדיף ליה טפי מצערא דגופיה ומר סבר צערא דגופיה עדיף ליה טפי מבזיוניה: היתה מכוסה לבנים וכו': תנא** [א]**אם היו שחורים נאים לה מכסין אותה בגדים מכוערים: היו עליה כלי זהב וכו': פשיטא השתא נוולי מנוויל לה הני מיבעיא מהו דתימא בהני אית לה בזיון טפי כדאמרי אינשי** [ב] **שליח ערטיל וסיים מסאני קמ"ל: ואחר כך מביא חבל וכו': בעא מיניה רבי אבא מרב הונא חבל המצרי מהו שיעכב בסוטה משום שלא ישמטו בגדיה מעליה הוא** [ג]**ובצלצול קטן נמי סגי או דילמא משום דאמר מר** [ד]**היא חגרה לו בצלצול לפיכך כהן מביא חבל המצרי וקושר לה למעלה מדדיה מעכב א"ל תניתוה ואח"כ מביא חבל המצרי וקושרו לה למעלה מדדיה** [ג]**כדי שלא ישמטו בגדיה מעליה: וכל הרוצה לראות בה יראה וכו': הא גופא קשיא אמרת כל הרוצה לראות בה רואה אלמא לא שנא גברי ולא שנא נשי והדר תני כל הנשים מותרות לראותה נשים אין אנשים לא אמר אביי תרגמה אנשים אמר ליה רבא והא כל הרוצה לראות בה רואה קתני אלא אמר רבא כל הרוצה לראות בה רואה לא שנא גברי ולא שנא נשי** [ד]**ונשים חייבות לראותה שנאמר** [1]**ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזמתכנה: מתני'** [ה] [ד]**במדה שאדם מודד בה מודדין לו היא קשטה את עצמה לעבירה המקום נוולה היא גלתה את עצמה לעבירה המקום גלה עליה בירך התחילה בעבירה תחילה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט: גמ' אמר רב יוסף אף על גב דמדה בטילה במדה לא בטיל** [ה] **דאמר רב יוסף וכן תני ר' חייא מיום שחרב בהמ"ק אע"פ שבטלה סנהדרי ארבע מיתות לא בטלו והא בטלו אלא דין ארבע מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו מי שנתחייב שריפה או נופל בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או ליסטין באין עליו מי שנתחייב חניקה או טובע בנהר**

הכא טעמא מאי. אמרי רבנן שמלוה לבייסה ואפילו היא טהורה משום ונוסרו כל הנשים שלא יביאו עצמן לידי חשד ותהיינה ענועות: **הפס.** שהיא נסקלת אין לך יסור גדול מזה לאחרות: **פרטי.** מיתה ובושה: **מר סבר בזיונא עדיף ליה.** חשוב על האדם ושנוי לו טפי מצערא דגופיה הילכך מיתה יפה היא לו ליסקל לבוש ואע"פ שצערו נמשך שאינו ממהר למות ולא ליסקל ערום ויתבזה. [ה] **ורבי יהודה סבר צערא דגופא עדיף ליה** וזו היא מיתה יפה לו ליסקל ערום ואע"פ שמתבזה ולא יסקל בלבושו וימשך צערו: **בהני אית לה בזיון טפי.** שהיא ערומה על לבה ולאשה פרוע ויתן עליה תכשיטי זהב גנאי הוא לה שדרך בני אדם להתלוצץ באדם ערום ומנעלו ברגליו (ו) ואמרי' שליח ערטיל וסייס מסאני. שליח מופשט כדמתרגמינן ופשט וישלח [ו]. ערטיל ערום [ז]: **משום דאמר מר.** לקמן במדה שאדם מודד בה מודדין לו: **היא חגרה לו.** חגרה את עצמה בצלצול נאה להתנאות בפניו. צילצול בנדי"ל בלע"ז: **פניפוס.** דעיקר הבאתו אינו אלא כדי שלא ישמטו: **תרגמה.** לרישא דקתני כל הרוצה לראותה: **תרגמה.** פרש אותה: **מתני' יך הפחיל בעבירה תחילה.** בדרך תשמיש הירך נהנה תחילה בקירוב בשר לפיכך תלקה ירך תחילה לקלל אותה דכתיב בתת ה' את ירכך נופלת ואת בטנך לבה (במדבר ה): **גמ' ואע"ג דמדה.** עלמה בטילה שפסקו ארבע מיתות בית דין: **במדה לא בטיל.** שמודדין להם לעוברי עבירה במדה שמתחייבים בה ומתיס בדוגמת אותה מיתה: **דאמר רב יוסף.** הגמרא קאמר דאמר רב יוסף נמי בעלמא וכן תני כו': **דין ארבע מיתות.** דין שמיס שהיא דוגמתו: **נופל מן הגג.** דומיא דסקילה דתנן (סנהדרין דף מה.) בית הסקילה היה גבוה שתי קומות אחד מן העדים בא ודחפו כו': **חיה דורסתו.** ארי דורסו בלפרניו ומפילו לארץ וגם זה דומה לנסקל: **נחש מכישו.** והאדם שורפו: **נמסר למלכות.** ומיתת מלכות מתיזין את ראשו בסייף והרג נמי סייף הוא כדאמרינן בסנהדרין (דף נב:): **סרונגי.** בומנל"ט והוא חולי בגרונו: **בסאסאה.** בתוך אותה סאה עצמה כשאתה משלחה לאבדון תריבנה: **ואין לי אלא סאה.** עגילה גדולה: **תרקב.** חלי סאה. תרי וקב דהיינו ג' קבין: **תומן ועולנא.** משקלות קטנים הן ושיעורן בבבא בתרא בהמוכר את הספינה (דף 5.): **ומנין שכל פרוטה ופרוטה וכו'.** ואע"פ שלא נפרעו ממנו פעם ראשונה ושניה לא ויתרו לו עליהם אלא מלרפין לו אותן לחשבון: **לירא לו** (ב): **פרסה לו.** כנגדו: **לפה.** לעיף: פניה

מתני' במדה שאדם מודד. עיין סנהדרין דף 5 ע"א:

לעזי רש"י

בנדי"ל [בינדי"ל]. אגד, חגורה, סרט.

בומנל"ט [בו"ן מלנ"ט] דלקת שקדים מוגלתית.

מסורת הש"ס

נה א מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה ד:

נו ב ג מיי' שם הל' יא סמג עשין מז:

נז ד מיי' שם הל' ה:

מוסף רש"י

משום ונוסרו כל הנשים. ואם לא היו מקלקלין אותה אין כאן יסורי אם תגא זכאה, ואנו מתכוונים לנשיה ואפילו היא זכאה שלא נטמאה, מכל מקום פרוצה היתה, שהרי קינא לה ונסתרה (סנהדרין מה.). **התם.** דמיקטלא, אין לך ייסור גדול מזה. וטעמא לאו משום הכהול היא (שם). מיתה יפה. ולא תבזהו (שם). בזיוניה עדיף ליה. כלומר גדול בעיניו טפי מגיתא דגופיה, הלכך נוח לה שיקבל בלבושה ותשהה למות, ואע"ג דאיכא צערא דגופא, ולא תבזה אותה להפשיטה, הלכך זו היא בגירתא מיתה יפה (שם). צערא דגופיה עדיף ליה. גדול בעיניו טפי מבזיונו, הלכך כשתפשיטנה זו היא יפה לה (שם). ובצלצול. אזור (ערובין קג:). דין ארבע מיתות. עונש דומגמתם (כתובות ל:) פורענות בידי שמים הדומה למיתה שהוא מתויב בה (סנהדרין לז:), נופל מן הגג. דומיא דסקילה, כדתנן (שם מה:) בית הסקילה היתה גבוהה שתי קומות וקומה אלו הרי כאן אלא (שם לז:) דומה לנפקל אדחיקן אותו מבית הסקילה לארץ (כתובות לא:). או חיה דורסתו. ארי מפילו לארץ והורגו בדליקה (שם). או נחש מכישו. והאדם שורפו (שם) דקלי ליה ויהבא אדם אל נחש שורפו (סנהדרין לז:). או נמסר למלכות. וכן מתיזין ראשו בסייף כי כן דרך הממונים על ידיהן וזו היא מיתת סייף (כתובות ל:). או ליסטין באין עליו. שדרכן להרגו בסייף (סנהדרין לז:). בסרונגי. אסכרה והיא גרון (כתובות ל:). שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו. אם מדד ונתן לדקה לעני מלא חפניו, הקב"ה מודד בחפניו ונותן לו (סנהדרין ק:).

תוספות שאנץ

חבל המצרי מהו שיעכב בסוטה. תימה למה יעכב והלא פריעה דכתיב בקרא אינו מעכב דהא אמר רבי יהודה אם היה לבה נאה אינו מגלה ואם היה שערה נאה אינו פורעו. וי"ל דסבר כרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה. עוד (אית בידי) [יש לומר] דקרא לא מיירי אלא היכא שאין לחוש להרהור. דין ד' מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג. וקשה מדאמרי' (במכות דף י) שנים אחד הרג שוגג ואחד הרג מזיד הקב"ה מזמנן לפונדק אחד זה שהרג בשוגג עולה בסולם ונופל על אותו שהרג מזיד ואמאי והא לא מחייב סקילה שזה שנופל עליו הרי כמו אבן שנסקל בסקילה שנותנין על כריסו. וצ"ל דמיירי שהנופל יש לו בידו סייף או סכין כשנופל על חבירו הוא מתיז ראשו בסייף כמו שעושין במלכות:

תורה אור השלם

1. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן הָאָרֶץ וְנִוָּסְרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמָּתְכֶנָּה:
יחזקאל כג מח

2. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ:
ויקרא יט יח

3. בְּסַאסְאָה בְּשַׁלְּחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגֵה בְּרוּחוֹ הִקִּשָׁה בְּיוֹם קָדִים:
ישעיהו כז ח

4. כִּי כָל סָאוֹן סוֹאֵן בְּרַעַשׁ וּמַדְלֵה מְגוֹלְלָה בְּדָמִים וְהָיְתָה לְשֹׂרְפָה מַאֲכֹלֶת אֵשׁ:
ישעיהו ט ד

5. רְאֵה זֶה מָצָאתִי אֲמַרְתָּה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן:
קהלת ז כז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בהני אית לה וכו' ואמרי אלים: (ב) ד"ה ערטיל ולא והל"ל: (ג) תוס' ד"ה מיום וכו' והתלאה שלא היו יכולין לדונו בסנהדרין:

(ד) [סנהדרין מה. וש"נ], (ה) כתובות סה:, (ו) [לקמן טו.], (ז) [מגילה יב:], (ח) סנהדרין לז: ע"ש כתובות ג., (ט) [סנהדרין ק. תוספתא פ"ג], (י) [בסנהדרין ק. איתא ר' מאיר אומר וכו' וכן מוכרח לגירסת לפי מאי דמסיק הש"ס לקמן טו: דשמעי' לר' מאיר דקאמר היא האכילתו וכו' ע"ש בפרש"י וכן אי' בתוספתא רים פרק ג היה ר' מאיר אומר וכו'], (יא) ס"א ומר סבר, (יב) [ויקרא טז], (יג) [בראשית כז], (יד) [שיר לעילא ז: במשנה], (טו) יעב"ץ מ"ז,